

УДК 657

І.М. Артюх, співголова, Т.М. Гладущенко, ст. аудитор, А.А. Комаров, співголова, О.М. Осипчук, вик. дир., Т.В. Осипчук, гол. спец.-аудитор
ЗАТ Аудиторська фірма „Перспектива-К”, м. Київ

Особливості документального оформлення при розрахунках з виплат фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України

У статті розглядаються особливості документального оформлення нещасного випадку та наступних операцій із компенсаційних виплат фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

нещасний випадок, шкода заподіяна працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я, відновлення працездатності потерпілого, страхові виплати

Актуальність статті обумовлена наявністю страхових випадків та звернень клієнтів до аудиторської фірми „Перспектива-К”, складністю процедури отримання страхових виплат та великою кількістю документів, що необхідно подати до фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

Крім того, актуальність даної проблеми підтверджується наявністю численних публікацій в спеціальній періодичній літературі, яка висвітлювалась такими авторами як Т. Онищенко [11], Н.Шепелевою [12], С. Замазій [13] та іншими. При цьому, залишаються невирішеними безліч питань пов'язаних з документальним оформленням як нещасного випадку безпосередньо, так і наступних розрахунків що його супроводжують.

Метою даної статті є висвітлення алгоритму подання документів при настанні нещасного випадку та покриття окремих витрат із фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України, які не достатньо висвітлені у законодавстві та існуючих публікаціях.

Облік виплат, що здійснюються підприємством у разі настання нещасного випадку на виробництві (професійного захворювання), нескладний, оскільки відповідно до діючого законодавства, підприємство несе досить обмежені витрати з виплат. Нормативними документами передбачено зобов'язання підприємства оплатити постраждалій особі тільки перші п'ять днів непрацездатності за лікарняним листом, всі інші виплати здійснюються за рахунок фонду соціального страхування з нещасних випадків.

Однак, відповідно до статті 171 Кодексу Законів про Працю України власник підприємства або уповноважений ним орган повинен проводити розслідування та вести облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. А ця процедура є трудомісткою і вимагає оформлення великої кількості документів. Однак саме ці документи і є обґрунтуванням для підприємства провести виплати потерпілому працівнику за лікарняним листом перших 5 днів непрацездатності та врахувати виплату по наступним дням непрацездатності (починаючи з 6 дня) у рахунок зменшення нарахованих щомісячних платежів.

Дана стаття висвітлює процедуру оформлення пакету документів у разі настання нещасного випадку (професійного захворювання) та звернення потерпілої особи (або її представника) до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України з метою призначення їй інших виплат, окрім виплат по лікарняному листу.

Для цього визначимо: основні норми чинного законодавства, які регламентують питання страхування від нещасних випадків на виробництві; процедури, що проводяться у разі виникнення нещасного випадку; дії потерпілої особи у разі виникнення нещасного випадку.

Основи законодавства щодо страхування від нещасних випадків на виробництві.

Об'єктом страхування від нещасного випадку згідно Закону України „Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” №1105-XIV від 23.09.1999 р. із змінами та доповненнями (далі – Закон про страхування від нещасного випадку) є життя застрахованого, його здоров'я та працездатність.

Страховим випадком, в результаті якого виникає право застрахованої особи на отримання матеріального забезпечення та/або соціальних послуг, є професійне захворювання або нещасний випадок на виробництві, що спричинили застрахованому професійно зумовлену фізичну чи психічну травму за обставин, детально описаних в Постанові Кабінету Міністрів України „Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві” №1112 від 25.08.2004 р. Першою обставиною, зазначеною у вказаному переліку є виконання трудових обов'язків, у тому числі у відрядженні.

Нещасним випадком визнається обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть,

Суб'єктами страхування від нещасного випадку є:

1. **Застрахована фізична особа**, на користь якої здійснюється страхування (далі – працівник¹). При цьому, особи, які працюють на умовах *трудоного договору (контракту)*, підлягають обов'язковому страхуванню від нещасного випадку.

Для страхування від нещасного випадку на виробництві не потрібно згоди або заяви працівника. Страхування здійснюється в *безособовій формі*. Працівник вважається застрахованим з моменту набрання чинності Закону незалежно від фактичного виконання страхувальниками своїх зобов'язань щодо сплати страхових внесків. Усі застраховані є членами Фонду соціального страхування від нещасних випадків та професійних захворювань України (далі – ФССНВ).

Особам, які підлягають страхуванню від нещасного випадку, видається свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, яке є єдиним для всіх видів страхування та є документом суворої звітності.

2. **Страхувальник**, яким є, як правило, роботодавець. Роботодавцем відповідно до цього Закону про страхування від нещасного випадку вважається:

- власник підприємства або уповноважений ним орган;
- фізична особа, яка використовує найману працю;
- власник розташованого в Україні іноземного підприємства, установи, організації (у тому числі міжнародних), філії або представництва, який використовує

¹ Згідно з визначенням, наданим Законом України „Про охорону праці” №2694-XII від 14.10.1992р. із змінами та доповненнями, **працівник** – це особа, яка працює на підприємстві, в організації, установі та виконує обов'язки або функції згідно з трудовим договором (контрактом)

найману працю, якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Роботодавець як страхувальник зобов'язаний стати на облік у робочому органі виконавчої дирекції ФССНВ, що засвідчується виданим йому страховим свідоцтвом, та своєчасно і повністю сплачувати в установленому порядку страхові внески до Фонду соціального страхування від нещасних випадків.

Відповідно до положень „Інструкції про порядок перерахування, обліку та витрачання страхових коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України”, затвердженої Постановою ФССНВ №12 від 20.04.2001 р., платниками збору до ФССНВ є:

- юридичні особи незалежно від форм власності і господарювання, виду діяльності та галузевої належності, а також їх відокремлені підрозділи за умови, що розрахунки з оплати праці цих відокремлених підрозділів проводяться не централізовано;
- юридичні особи - об'єднання громадян, релігійні, профспілкові, благодійні організації, які використовують найману працю.
- розташовані в Україні іноземні підприємства, установи, організації (у тому числі міжнародні), філії або представництва, які використовують найману працю, якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;
- фізичні особи, які використовують найману працю;
- священнослужителі, церковнослужителі та особи, які працюють у релігійних організаціях на виборних посадах, особи, які забезпечують себе роботою самостійно, громадяни - суб'єкти підприємницької діяльності і сплачують внески до Фонду на добровільних засадах.

Страховий тариф на страхування від нещасного випадку доводиться до відома роботодавця самим ФССНВ та залежить від класу професійного ризику виробництва відповідно до виду робіт та галузі економіки, до якої відноситься діяльність роботодавця.

3. Страховик - Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України (далі – ФССНВ). У разі настання страхового випадку ФССНВ як страховик зобов'язаний у встановленому законодавством порядку:

1. Своєчасно та в повному обсязі відшкодовувати шкоду, заподіяну працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я або в разі його смерті, виплачуючи йому або особам, які перебували на його утриманні:

- допомогу у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю до відновлення працездатності або встановлення інвалідності;
- одноразову допомогу в разі стійкої втрати професійної працездатності або смерті потерпілого;
- щомісяця грошову суму в разі часткової чи повної втрати працездатності, що компенсує відповідну частину втраченого заробітку потерпілого;
- пенсію по інвалідності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання;
- пенсію у зв'язку з втратою годувальника, який помер внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання;
- грошову суму за моральну шкоду за наявності факту заподіяння цієї шкоди потерпілому;
- допомогу дитині.

2. Організувати поховання померлого, відшкодувати вартість пов'язаних з цим ритуальних послуг відповідно до місцевих умов.

3. Сприяти створенню умов для своєчасного надання кваліфікованої першої невідкладної допомоги потерпілому в разі настання нещасного випадку, швидкої допомоги в разі потреби його госпіталізації, ранньої діагностики професійного захворювання.

4. Організувати цілеспрямоване та ефективне лікування потерпілого у власних спеціалізованих лікувально-профілактичних закладах або на договірній основі в інших лікувально-профілактичних закладах з метою якнайшвидшого відновлення здоров'я застрахованого.

5. Забезпечити потерпілому разом із відповідними службами охорони здоров'я за призначенням лікарів повний обсяг постійно доступної, раціональної організованої медичної допомоги, яка повинна включати:

- обслуговування вузькопрофільними лікарями та лікарями загальної практики;
- догляд медичних сестер удома, в лікарні або в іншому лікувально-профілактичному закладі;
- акушерський та інший догляд удома або в лікарні під час вагітності та пологів;
- утримання в лікарні, реабілітаційному закладі, санаторії або в іншому лікувально-профілактичному закладі;
- забезпечення необхідними лікарськими засобами, протезами, ортопедичними, коригуючими виробами, окулярами, слуховими апаратами, спеціальними засобами пересування, зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів).

6. Вжити всіх необхідних заходів для підтримання, підвищення та відновлення працездатності потерпілого.

7. Забезпечити згідно з медичним висновком домашній догляд за потерпілим, допомогу у веденні домашнього господарства (або компенсувати йому відповідні витрати), сприяти наданню потерпілому, який проживає в гуртожитку, ізольованого житла.

8. Відповідно до висновку лікарсько-консультаційної комісії або медико-соціальної експертної комісії проводити навчання та перекваліфікацію потерпілого у власних навчальних закладах або на договірній основі в інших закладах перенавчання інвалідів, якщо внаслідок ушкодження здоров'я або заподіяння моральної шкоди потерпілий не може виконувати попередню роботу; працевлаштовувати осіб із зниженою працездатністю.

9. Організовувати робочі місця для інвалідів самостійно або разом з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування чи з іншими заінтересованими суб'єктами підприємницької діяльності; компенсувати при цьому витрати виробництва, які не покриваються коштами від збуту виробленої продукції, за рахунок Фонду.

10. У разі невідкладної потреби подавати інвалідам разову грошову допомогу, допомогу у вирішенні соціально-побутових питань за їх рахунок або за рішенням виконавчої дирекції ФССНВ та її регіональних управлінь - за рахунок Фонду.

11. Сплачувати за потерпілого внески на медичне та пенсійне страхування.

12. Організовувати залучення інвалідів до участі у громадському житті.

Усі види соціальних послуг та виплат, описані вище, надаються застрахованому та особам, які перебувають на його утриманні, незалежно від того, зареєстровано підприємство, на якому стався страховий випадок, у Фонді соціального страхування від нещасних випадків чи ні.

Процедура, що проводиться, у разі виникнення нещасного випадку.

Перелік процедур, які здійснюються у випадку настання нещасного випадку на виробництві, регламентовано Постановою Кабінету Міністрів України „Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві” №1112 від 25.08.2004 р.

Першочерговою дією у разі настання нещасного випадку вказаний документ визначає організацію розслідування і створення з цією метою комісію з розслідування нещасного випадку. Порядок створення комісії та організації розслідування в залежності від статусу потерпілого (працівник підприємства, сумісник, самозайнята особа, тощо) має свої особливості.

II.1. Потерпіла особа є працівником підприємства.

При наявності нещасного випадку у разі, коли потерпіла особа має статус працівника (тобто наявні відносини найма), діюче законодавство зобов'язує вчинити певні дії *роботодавця*, який:

1. Негайно повідомляє з використанням засобів зв'язку територіальний орган ФССНВ (надсилається повідомлення за встановленою законодавством формою) про наявність нещасного випадку після отримання відповідного повідомлення від медичної установи.

2. Негайно створює наказом комісію з розслідування нещасного випадку та організовує розслідування. Порядок проведення розслідування регулюється Постановою Кабінету Міністрів України „Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві” №1112 від 25.08.2004 р. Згідно цього документу встановлені певні вимоги щодо складу комісії з розслідування та її діяльності, основні з яких:

2.1. До складу комісії, яка повинна складатись не менше, ніж з трьох осіб, включаються:

- керівник (спеціаліст) служби охорони праці або посадова особа, на яку роботодавцем покладено виконання функцій спеціаліста з питань охорони праці (голова комісії);
- керівник структурного підрозділу підприємства, на якому стався нещасний випадок;
- представник робочого органу виконавчої дирекції ФССНВ за місцезнаходженням підприємства – за згодою, а у разі настання нещасного випадку з тяжкими наслідками, у тому числі з можливою інвалідністю потерпілого, – обов'язково;
- представник первинної організації профспілки, членом якої є потерпілий, або уповноважена найманими працівниками особа з питань охорони праці, якщо потерпілий не є членом профспілки, інші особи;
- на підприємствах, де немає структурних підрозділів, до складу комісії включається представник роботодавця.

2.2. До складу комісії не включаються:

- керівник робіт, який безпосередньо відповідає за стан охорони праці на робочому місці, де стався нещасний випадок;
- потерпілий або особа, яка представляє його інтереси, але вони мають право брати участь у її засіданнях, висловлювати свої пропозиції, додавати до матеріалів розслідування документи, що стосуються нещасного випадку, давати відповідні пояснення, в тому числі викладати в усній і письмовій формі особисту думку щодо обставин і причин нещасного випадку та одержувати від голови комісії інформацію про хід проведення розслідування.

2.3. У випадку, коли нещасний випадок відбувся не на території підприємства, на якому працює потерпіла особа, комісія формується наступним чином:

- нещасний випадок, що стався на певному підприємстві з працівником іншого підприємства під час виконання ним завдання в інтересах свого підприємства, розслідується комісією підприємства, на якому стався нещасний випадок, за участю представників підприємства, працівником якого є потерпілий. Такий випадок береться на облік підприємством, працівником якого є потерпілий. Підприємство, на якому стався нещасний випадок, зберігає примірник акта форми Н-1 протягом періоду, необхідного для виконання передбачених актом профілактичних заходів щодо запобігання подібним випадкам, але не менше ніж один рік;

- нещасний випадок, що стався з працівником, який тимчасово був переведений в установленому порядку на інше підприємство або виконував роботи за сумісництвом, розслідується і береться на облік підприємством, на яке його було переведено або на якому він працював за сумісництвом;

- нещасний випадок, що стався з працівником під час виконання роботи під керівництвом посадових осіб підприємства, на якому він працює, на виділеній території, об'єкті, дільниці іншого підприємства, розслідується і береться на облік підприємством, працівником якого є потерпілий. У розслідуванні такого випадку бере участь представник підприємства, на якому стався нещасний випадок.

2.4. Протягом трьох днів² комісія з розслідування обстежує місце нещасного випадку з опитуванням потерпілого та можливих свідків, визначає чи відповідають умови праці вимогам законодавства про охорону праці, з'ясовує обставини та причини нещасного випадку, його зв'язок з виробництвом та за результатами роботи складає такі документи:

- протокол опитування потерпілого та отримує від потерпілого пояснювальну записку за встановленими законодавством формами;

- акт розслідування нещасного випадку за формою Н-5 у трьох примірниках;

- акт про нещасний випадок про нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом, за формою Н-1 у шести примірниках або акт за формою НПВ, якщо нещасний випадок не пов'язаний з виробництвом.

3. Роботодавець після отримання результатів від комісії з розслідування зобов'язаний:

3.1. Протягом 1 доби після одержання матеріалів, підготовлених комісією за підсумками її роботи, розглянути і затвердити примірники актів форми Н-5 і форми Н-1 (або форми НПВ).

3.2. Зареєструвати нещасний випадок у спеціальному журналі, форма якого встановлена законодавчо.

3.3. Протягом трьох днів надати акти за формою Н-5 та Н-1 (або НПВ):

- керівникові (спеціалістові) служби охорони праці або посадовій особі (спеціалісту), на яку роботодавцем покладено виконання функцій з питань охорони праці, підприємства, працівником якого є потерпілий;

- потерпілому або особі, яка представляє його інтереси;

- робочому органу виконавчої дирекції Фонду за місцезнаходженням підприємства.

3.4. Протягом трьох днів надати акт за формою Н-1 (або НПВ):

- керівникові структурного підрозділу підприємства, де стався нещасний випадок, для здійснення заходів щодо запобігання подібним випадкам;

- територіальному органу Держнаглядохоронпраці за місцезнаходженням підприємства;

² В окремих випадках термін може бути подовжений за погодженням з територіальним органом Держнаглядохоронпраці за місцезнаходженням підприємства, але не більше ніж на 1 місяць.

- первинній організації профспілки, представник якої брав участь у роботі комісії, або уповноваженій найманими працівниками особі з питань охорони праці, якщо потерпілий не є членом профспілки;

- копія акта форми Н-1 надсилається органу, до сфери управління якого належить підприємство, а у разі відсутності такого органу - місцевій держадміністрації.

4. Роботодавець зобов'язаний здійснити на користь потерпілого виплати за наданим ним лікарняним листом за рахунок наступних джерел:

- перші п'ять днів непрацездатності згідно до вимоги Закону про страхування нещасних випадків – за рахунок власних коштів підприємства;

- решту днів – за рахунок його страхових внесків до ФССНВ.

II.2. Потерпіла особа є самозайнятою особою.

У разі, якщо нещасний випадок стався з особою, яка забезпечує себе роботою самостійно, встановлений наступний порядок організації розслідування (крім випадків зі смертельними наслідками, групових нещасних випадків, зникнення, випадків з тяжкими наслідками):

1. Розслідування організовує робочий орган виконавчої дирекції ФССНВ *за місцем настання нещасного випадку*.

2. Для проведення розслідування робочий орган виконавчої дирекції ФССНВ за місцем настання нещасного випадку утворює *наказом* комісію у складі не менше ніж три особи. До складу комісії включаються:

- представники робочого органу виконавчої дирекції ФССНВ (голова комісії) за місцем настання нещасного випадку;

- райдержадміністрації - у разі настання нещасного випадку у місті районного значення чи районі м. Києва і Севастополя, або облдержадміністрації - у разі настання нещасного випадку у місті обласного значення (далі - місцева держадміністрація);

- первинної організації профспілки, членом якої є потерпілий;

- потерпілий або особа, яка представляє його інтереси;

- представник установи державної санітарно-епідеміологічної служби за місцем настання нещасного випадку у разі гострого професійного захворювання (отруєння).

3. Протягом трьох днів³ комісія з розслідування обстежує місце нещасного випадку з опитуванням потерпілого та можливих свідків, визначає чи відповідають умови праці вимогам законодавства про охорону праці, з'ясовує обставини та причини нещасного випадку, його зв'язок з виробництвом та за результатами роботи складає такі документи:

- протокол опитування потерпілого та отримує від потерпілого пояснювальну записку за встановленими законодавством формами;

- акт розслідування нещасного випадку за формою Н-5 у трьох примірниках;

- акт про нещасний випадок про нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом, за формою Н-1 у шести примірниках або акт за формою НПВ, якщо нещасний випадок не пов'язаний з виробництвом.

4. Протягом 1 доби після одержання матеріалів, підготовлених комісією за підсумками її роботи, керівник робочого органу виконавчої дирекції ФССНВ, який призначив комісію, зобов'язаний розглянути і затвердити примірники актів форми Н-5 і форми Н-1 (або форми НПВ).

5. Робочий орган виконавчої дирекції ФССНВ, в якому зареєстровано самозайняту особу, зобов'язаний зареєструвати нещасний випадок у спеціальному журналі, форма якого встановлена законодавчо.

³ В окремих випадках термін може бути подовжений за погодженням з територіальним органом Держнаглядохоронпраці за місцезнаходженням підприємства, але не більше ніж на 1 місяць.

6. Протягом трьох діб робочий орган виконавчої дирекції ФССНВ, який призначив комісію з розслідування, надсилає примірник затвердженого акта форми Н-5 разом з примірником затвердженого акта форми Н-1 (або форми НПВ), примірником карти форми П-5 - у разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння):

- потерпілому або особі, яка представляє його інтереси;
- робочому органу виконавчої дирекції Фонду, в якому зареєстровано особу, яка забезпечує себе роботою самостійно, разом з матеріалами розслідування.

7. Протягом трьох діб робочий орган виконавчої дирекції ФССНВ, який призначив комісію з розслідування, надсилає примірник затвердженого акта форми Н-1 (або форми НПВ):

- місцевій держадміністрації для здійснення заходів щодо запобігання подібним випадкам;
- територіальному органу Держнаглядохоронпраці за місцем настання нещасного випадку;
- профспілковій організації, представник якої брав участь у роботі комісії. У
- у разі гострого професійного захворювання (отруєння) копія акта форми Н-1 надсилається разом з примірником карти форми П-5 також до установи державної санітарно-епідеміологічної служби за місцем настання нещасного випадку, яка веде облік випадків гострих професійних захворювань (отруєнь).

Дії потерпілої особи у разі виникнення нещасного випадку.

1. Потерпіла особа (або свідок) повідомляє про нещасний випадок, що стався безпосередньо керівнику робіт чи іншій уповноваженій особі підприємства та звертається до лікувально-профілактичного закладу. В свою чергу лікувально-профілактичний заклад повинен про кожне звернення потерпілого з посиланням на нещасний випадок на виробництві без направлення підприємства передати протягом 1 доби з використанням засобів зв'язку екстрене повідомлення за формою, встановленою законодавством, роботодавцю та робочому органу виконавчої дирекції ФССНВ за місцезнаходженням підприємства, де працює потерпілий.

Нещасний випадок, про який своєчасно не було повідомлено безпосереднього керівника чи роботодавця потерпілого або внаслідок якого втрата працездатності настала не одразу, розслідується і береться на облік згідно з Постановою Кабінету Міністрів України „Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві” протягом 1 місяця після надходження заяви потерпілого чи особи, яка представляє його інтереси (незалежно від строку, коли він стався).

2. Потерпіла особа повинна отримати в медичній установі лікарняний листок і подати його роботодавцю для можливості отримання виплати по ньому. При цьому, лікарняний лист, оформлений за результатами нещасного випадку, повинен містити в розділі „Причина непрацездатності” правильний код: „2” – у випадку професійного захворювання та його наслідків або „4” – у випадку нещасного випадку на виробництві та його наслідків.

3. Для призначення певних видів страхових виплат в результаті часткової втрати працездатності може бути потрібне визначення ступеня втрати працездатності, для чого потерпілий звертається до медико-соціальної експертної комісії (далі - МСЕК).

МСЕК проводять медико-соціальні експертизи на підставі „Положення про медико-соціальну експертизу”, затверджену Постановою Кабінету Міністрів України №83 від 22.02.1992 р. із змінами та доповненнями. Відповідно до цього документа МСЕК утворюються, реорганізуються і ліквідуються Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями.

Міські, міжрайонні, районні медико-соціальні експертні комісії утворюються в складі трьох лікарів-експертів (терапевта, хірурга, невропатолога), фахівця з медико-соціальної реабілітації (лікаря-реабітолога), психолога, представника ФССНВ, а також представника військово-медичних управлінь СБУ, Служби зовнішньої розвідки - у разі розгляду медичних справ пенсіонерів з числа військовослужбовців СБУ, Служби зовнішньої розвідки. До складу комісій спеціалізованого профілю входять два лікарі, спеціальність яких відповідає профілю комісії, і терапевт чи невропатолог, а у разі розгляду медичних справ пенсіонерів з числа військовослужбовців СБУ, Служби зовнішньої розвідки - лікар військово-медичних управлінь СБУ, Служби зовнішньої розвідки відповідного профілю.

Ступінь втрати працездатності потерпілим установлюється МСЕК за участю ФССНВ і визначається у відсотках професійної працездатності, яку мав потерпілий до ушкодження здоров'я. МСЕК установлює обмеження рівня життєдіяльності потерпілого, визначає професію, з якою пов'язане ушкодження здоров'я, причину, час настання та групу інвалідності у зв'язку з ушкодженням здоров'я, а також визначає необхідні види медичної та соціальної допомоги. Робота МСЕК у цьому напрямленні регулюється „Порядком встановлення медико-соціальними експертними комісіями ступеня втрати професійної працездатності у відсотках працівникам, яким заподіяно ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням трудових обов'язків”, затвердженим Наказом Міністерства Охорони здоров'я України №212 від 22.11.1995 р. із змінами та доповненнями.

Огляд потерпілого проводиться МСЕК за умови подання до комісії таких документів:

- акта про нещасний випадок на виробництві,
- акта розслідування професійного захворювання за встановленими формами,
- висновку спеціалізованого медичного закладу (науково-дослідного інституту профпатології чи його відділення) про професійний характер захворювання,
- направлення лікувально-профілактичного закладу або роботодавця чи профспілкового органу підприємства, на якому потерпілий одержав травму чи професійне захворювання, або робочого органу виконавчої дирекції ФССНВ, суду чи прокуратури.

4. Для отримання страхових виплат до ФССНВ необхідно подати певний набір документів (в залежності від виду виплати), який може включати такі документи:

- заява застрахованої особи про призначення страхових виплат;
- акт про нещасний випадок за формою Н-1 (якщо стався нещасний випадок);
- акт розслідування нещасного випадку за формою Н-5 (якщо стався нещасний випадок);
- акт розслідування професійного захворювання за формою П-4 (якщо таке встановлено);
- рішення суду про встановлення факту нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання (якщо було засідання суду з цього питання);
- висновок МСЕК про ступінь втрати професійної працездатності;
- довідка про середню заробітну плату (доход) застрахованої особи;
- копія трудової книжки або витяг з неї, засвідчені страхувальником або підписом працівника робочого органу виконавчої дирекції Фонду при пред'явленні оригіналу;
- довідка про розмір пенсії по інвалідності (якщо вона призначена) внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання (в тому числі про розмір одержуваних надбавок);

- довідка будинку-інтернату для громадян похилого віку та інвалідів або пансіонату для ветеранів війни та праці про розмір вартості утримання застрахованої особи в ньому;

- протокол засідання комісії з питань охорони праці підприємства, а у разі, якщо вона не створена на підприємстві, комісії з питань вирішення спорів при робочих органах виконавчої дирекції Фонду про відсоток зменшення розміру одноразової допомоги потерпілому на виробництві (у разі встановлення комісією з розслідування нещасного випадку, що ушкодження здоров'я настало не лише з причин, що залежать від роботодавця, а і внаслідок порушення застрахованою особою нормативних актів про охорону праці).

Робочі органи виконавчої дирекції ФССНВ розглядають справу про страхові виплати на підставі заяви застрахованої особи або заінтересованих осіб за наявності усіх необхідних (вище перелічених) документів і приймають відповідні рішення у десятиденний строк, не враховуючи дня надходження останнього документа. Порядок реєстрації заяви застрахованої особи або заінтересованих осіб визначається виконавчою дирекцією Фонду.

5. Отримання потерпілим забезпечення у вигляді лікарських засобів та виробів медичного призначення відбувається виключно на підставі рішення МСЕК і регламентується „Положенням про порядок забезпечення потерпілих лікарськими засобами, виробами медичного призначення, постільною та натільною білизною, перукою”, затвердженим Постановою ФССНВ №26 від 27.03.2003 р. Для одержання лікарських засобів потерпілий подає до ФССНВ такий пакет документів:

- заяву;
- рішення МСЕК про потребу у забезпеченні лікарськими засобами;
- перелік необхідних лікарських засобів відповідно до висновку лікувально-консультативної комісії, затверджений МСЕК.

Після одержання вказаних документів ФССНВ протягом 10 днів приймає рішення, яке затверджує відповідною постановою. При цьому фінансуються витрати тільки на ті лікарські засоби, які включені в „Перелік лікарських засобів вітчизняного та іноземного виробництва, які можуть закуповувати заклади та установи охорони здоров'я, що повністю або частково фінансуються з державного або місцевих бюджетів”, який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України „Про порядок закупівлі лікарських засобів закладами та установами, що фінансуються з бюджету” №1071 від 05.09.1996 р. Виняток дозволяється виключно при додатковому погодженні з МСЕК.

Видача лікарських засобів потерпілим відбувається в окремих аптеках, з якими ФССНВ має договірні відносини, при наявності у особи вимоги-накладної або направлення в цю аптеку та гарантійний лист від ФССНВ на оплату.

6. Отримання потерпілим забезпечення у вигляді лікування у спеціалізованих лікувально-профілактичних закладах за рахунок коштів ФССНВ відбувається або у власних лікувально-профілактичних закладах ФССНВ або в інших закладах на договірній основі. Фінансування таких витрат здійснюється на підставі „Тимчасового положення про порядок використання коштів лікувально-профілактичними, навчальними та іншими закладами, які надають Фонду соціальні послуги, та контроль за їх цільовим використанням”, затвердженого Постановою Правління ФССНВ №53 від 19.06.2003 р.

Відповідно до вказаного положення робочі органи ФССНВ надають кошти безпосередньо аптекам, санаторно-курортним, лікувально-профілактичним, іншим закладам, виділення коштів відбувається шляхом перерахування відповідних сум з рахунків ФССНВ на поточні рахунки вказаних закладів.

Фінансування витрат на медичну, соціальну та професійну реабілітацію потерпілих проводиться у відповідності з рішеннями МСЕК про види допомоги, забезпечення догляду, які надаються потерпілим, та терміни їх надання.

Отже, висвітлені в статті процедури оформлення пакету документів у разі настання нещасного випадку на виробництві, на нашу думку, дозволять вирішити певні проблеми та уникнути непорозумінь при розрахунках по виплатах коштів з Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

Список літератури

1. Кодекс Законів про Працю
2. Закон України „Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” №1105-ХІV від 23.09.1999 р. із змінами та доповненнями
3. Закон України „Про охорону праці” №2694-ХІІ від 14.10.1992 р.
4. Постанова Кабінету Міністрів України „Про деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві” №1112 від 25.08.2004р.
5. Положення про медико-соціальну експертизу, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України №83 від 22.02.1992 р. із змінами та доповненнями.
6. Інструкція про порядок перерахування, обліку та витрачання страхових коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України, затверджена Постановою ФССНВ №12 від 20.04.2001 р.
7. Порядок встановлення медико-соціальними експертними комісіями ступеня втрати професійної працездатності у відсотках працівникам, яким заподіяно ушкодження здоров’я, пов’язане з виконанням трудових обов’язків, затверджений Наказом Міністерства Охорони здоров’я України №212 від 22.11.1995р.
8. Положення про порядок забезпечення потерпілих лікарськими засобами, виробами медичного призначення, постільною та натільною білизною, перукою, затверджене Постановою ФССНВ №26 від 27.03.2003р.
9. Перелік лікарських засобів вітчизняного та іноземного виробництва, які можуть закуповувати заклади та установи охорони здоров’я, що повністю або частково фінансуються з державного або місцевих бюджетів, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України „Про порядок закупівлі лікарських засобів закладами та установами, що фінансуються з бюджету” №1071 від 05.09.1996р.
10. Тимчасове положення про порядок використання коштів лікувально-профілактичними, навчальними та іншими закладами, які надають Фонду соціальні послуги, та контроль за їх цільовим використанням, затверджене Постановою Правління ФССНВ № 53 від 19.06.2003 р.
11. Онищенко Т. Страхування від нещасних випадків // Податки та бухгалтерський облік. – 2006. - № 3 (874). - С. 6-12.
12. Шепелява Н. Про страхування від нещасного випадку з перших уст // Баланс. – 2006. - № 8 (602). - С. 36- 42.
13. Замазій С. Виплати з Фонду страхування від нещасного випадку // Податки та бухгалтерський облік. – 2006. - № 3 (874). - С. 10- 13.

В статье рассматриваются особенности документального оформления несчастного случая и последующих операций по компенсационным выплатам из фонда социального страхования от несчастных случаев на производстве и профессиональных заболеваний Украины

In the article the features of documentary registration of accident and next operations from compensative payments by the fund of social security from the accidents on production and professional diseases of Ukraine are considered